MAKSU- JA TOLLIAMET

Erisoodustused

Sisukord

Osalusoptsioonid **3**
Osalusoptsiooni tingimused **3**
Osalusoptsiooni maksustamine **4**
Osalusoptsiooni kolmeaastane tähtaeg **5**
Erisoodustuse hinna määramine ja maksustamine **6**
Töötaja kasu väärtpaberi võõrandamisest **9**

Osalusoptsioonid

Maksu- ja Tolliamet määratleb **tulumaksuseaduse (TuMS) § 48 lõike 5**[3] mõistes **osalusoptsiooni kui** tööandjaga sõlmitud **tuletislepingut**, mis annab töötajale **õiguse** (mitte kohustuse) osta optsiooni väljaandjalt või müüa optsiooni väljaandjale alusvara lepingus kindlaksmääratud täitmishinnaga ja lepingus fikseeritud tähtajal.

Osalusoptsiooni alusvaraks on osalus tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus. Osalusoptsiooni eesmärk on kaasata töötajaid osanike/aktsionäride ringi ning tõsta seeläbi töötajate produktiivsust ja efektiivsust ja vähendada tööjõuvoolavust.

Osalusoptsiooniga ei ole tegemist, kui optsiooni andmisel on **ette teada**, et töötaja ei saa osalust tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus, vaid tööandja maksab töötajale alusvaraks olnud väärtpaberite hinna. Sellisel juhul on väljamakse käsitletav töötasuna või lisatasuna, millelt kuuluvad tasumisele kõik tööjõumaksud.

Osalusoptsiooni andmist ei loeta erisoodustuseks. Osalusoptsiooni andmisel ei teki maksukohustust.

Videosalvestis „Osalusoptsioonid”

Viimati uuendatud 02.03.2026

Osalusoptsiooni tingimused

Osalusoptsiooni olulised tingimused on:

- optsiooni **andmise hetk** ehk osalusoptsiooni lepingu sõlmimise kuupäev või tööandja osalusprogrammi (nt *employee stock purchase plan* ehk ESPP või *restricted stock unit* ehk RSU) tingimustes kokkuleppimise kuupäev,
- optsiooni **alusvara** ehk osalus (aktsia/osa) tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus,
- **alusvara arv** ehk kindlaksmääratud aktsiate arv / osa nimiväärtus,
- optsiooni **täitmishind (realiseerimishind)** ehk kindlaksmääratud aktsia hind / osa väärtus,

- optsiooni **täitmise (realiseerimise) tähtaeg** ehk periood optsiooni andmisest kuni täitmiseni, maksustamisel on oluline perioodi kestus vähemalt 3 aastat,

- optsiooni **täitmise (realiseerimise) hetk** ehk kuupäev kui töötaja kasutab optsioonist tulenevat osaluse omandamise õigust ja saab optsiooni vastu alusvara,

- optsiooni **preemia** ehk töötaja poolt optsiooni eest makstud summa. Optsiooni preemia ei ole kohustuslik.

Kui optsioonileping ei ole digitaalselt allkirjastatud ega notariaalselt kinnitatud, on tööandja kohustatud esitama lepingu või info tööandja osalusprogrammiga liitumise osas Maksu- ja Tolliametile e-posti aadressil **ariklient@emta.ee** 5 tööpäeva jooksul selle sõlmimisest arvates.

Viimati uuendatud 08.01.2025

Osalusoptsiooni maksustamine

Osalusoptsiooni **maksustamine toimub** (**TuMS § 48 lg 5**^{3} alusel):

- **optsiooni võõrandamisel** enne selle täitmist või

- **optsiooni täitmise**l (st alusvara ostmisel või müümisel).

Osalusoptsiooni võõrandamine enne selle täitmist loetakse erisoodustuseks ja seda sõltumata optsiooni täitmise kolmeaastasest tähtajast või osalusoptsiooni võõrandamise hetkest. Töötajal on kohustus tööandjat teavitada optsiooni võõrandamisest. Tööandjal tekib maksukohustus tehtud erisoodustuselt.

Osalusoptsiooni täitmine ehk alusvaraks oleva osaluse omandamine **enne 3 aasta möödumist** optsiooni andmisest **loetakse erisoodustuseks**. Tööandjal on tehtud erisoodustuselt maksukohustus.

Vähemalt kolmeaastase tähtajaga optsioonilepingu kehtivuse ajal **erandina**, kui

- ✓ kogu osalus tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus võõrandatakse (nn *full exit* olukord) või

- ✓ töötajal tuvastatakse täielik töövõimetus või töötaja sureb,

ei loeta erisoodustuseks optsiooni alusvaraks oleva **osaluse omandamist ulatuses, mis vastab proportsionaalselt optsiooni hoidmise ajale** enne eelnimetatud sündmust.

Erisoodustuseks ei loeta üksnes olukorda, kus **kogu osalus** (100%) tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus võõrandatakse. Osalisele osaluse võõrandamisele erand ei laiene!

Osalusoptsiooni täitmist ehk alusvaraks oleva osaluse omandamine **pärast 3 aasta möödumist** optsiooni andmisest **ei loeta erisoodustuseks**. Töötajal tekib tulevikus kasu väärtpaberite võõrandamisest!

Viimati uuendatud 08.01.2025

Osalusoptsiooni kolmeaastane tähtaeg

Optsiooni **alusvara muutmise korral** arvestatakse kolmeaastast tähtaega esialgse optsiooni andmisest arvates, kui alusvara muutub näiteks:

- ✓ kontserni ümberkorraldamise või ühingu ühinemise/jagunemise/ümberkujundamise tõttu;

- ✓ kontsernis töötaja töökohavahetuse tõttu (näiteks tööandja asendab alusvara osalusega samasse kontserni kuuluvas äriühingus);

- ✓ kogu osaluse võõrandamise tõttu (näiteks tööandja uus omanik asendab alusvara);

- ✓ fondiemissiooni tulemusena. Kuna fondiemissioon viiakse läbi omakapitali arvel täiendavaid

- ✓ sissemakseid tegemata, siis on sisuliselt tegemist omakapitali ümberkorraldamisega ja raamatupidamisliku toiminguga. Osa- või aktsiakapitali suurendamisel väheneb samaaegselt omakapitali bilansirida, mille arvelt fondiemissioon läbi viiakse (kasum, ülekurss) ning ühingu vara ja bilansimaht jäävad endiseks.

Kuna töötaja omandab optsioonilepingu täitmise hetkel reaalse osaluse tööandjas või tööandjaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus, siis osalusoptsiooni olulisi tingimusi ei muudeta ning kolmeaastase tähtaja lugemine ei katke. Kui töötajaga sõlmitakse sisuliselt uus osalusoptsiooni leping ja uutel tingimustel, siis algab uus kolmeaastase tähtaja lugemine.

Viimati uuendatud 08.01.2025

Erisoodustuse hinna määramine ja maksustamine

„Erisoodustuse hinna määramise kord“ on kehtestatud Rahandusministri 13.01.2011 määrusega nr 2 (edaspidi *määrus*).

Kui erisoodustuseks on **osalusoptsiooni võõrandamisel** saadud tulu, siis **loetakse erisoodustuse hinnaks osalusoptsiooni turuhinna ja tööandjale makstud optsioonipreemia vahe** (**määruse § 7 lg 1**).

Kui töötaja tööandjale optsioonipreemiat ei maksnud, siis loetakse erisoodustuse hinnaks osalusoptsiooni turuhind.

Kui erisoodustuseks on **osalusoptsiooni alusvaraks oleva osaluse omandamisel** saadud tulu, siis **loetakse erisoodustuse hinnaks osaluse turuhinna ja realiseerimishinna vahe, millest on maha arvatud tööandjale makstud optsioonipreemia** (**määruse § 7 lg 2**).

Seega kui optsiooni andmisest ei ole möödunud 3 aastat ja optsioon täidetakse (realiseeritakse), siis on tööandjal kohustus erisoodustusena maksustada töötaja poolt omandatud alusvaraks oleva osaluse

- ✓ turuhind või
- ✓ turuhind, millest on lahutatud töötaja tasutud optsiooni täitmishind (realiseerimishind) ja/või optsioonipreemia.

Praktikas on esinenud olukordi, kus kogu osalus (100%) tööandjas võõrandatakse (nn *full exit* olukord) ning optsioonid lõpetatakse ja täidetakse (realiseeritakse) enne 3 aasta möödumist tingimusel, et **töötaja ei saa** optsiooni lõpetamisel ja realiseerimisel enam **osalust, vaid osaluse väärtusele vastava rahalise väljamakse**. Seda seetõttu, et uus omanik (investor) omandab kogu osaluse (100%) ega jätka optsiooniprogrammiga. Kuna uus omanik ei kaasa töötajaid omanike ringi, siis ei ole põhjendatud ka osaluse vormistamine töötaja(te) nimele üksnes selleks, et see koheselt uuele omanikule (investorile) võõrandada. Maksuhaldur lähtub taolises olukorras tehingu sisust ja asub seisukohale, et **erisoodustusena ei maksustata rahalist väljamakset ulatuses, mis vastab optsiooni hoidmise ajale**. Rahaline väljamakse, mis ületab optsiooni hoidmise aega, maksustatakse erisoodustusena.

NÄIDE

Samuti on esinenud olukordi, kus **osaliselt osalus** (alla 100%) tööandjas võõrandatakse ja/või poolte kokkuleppel optsiooni kasutamise õigusest ja täitmise kohustusest loobutakse ning töötajale tehakse rahaline väljamakse (makstakse hüvitist). Sel juhul maksustatakse rahaline väljamakse **täies ulatuses erisoodustusena**.

Erisoodustus deklareeritakse TSD lisas 4 koodidel 4080–4083.

Kui töötaja täidab oma tööülesandeid Eestis ja tema töötasu maksustatakse nii tulumaksu kui ka sotsiaalmaksu ja -maksetega Eestis, siis kuulub ka töötajale tehtud erisoodustus maksustamisele tulu- ja sotsiaalmaksuga Eestis.

Kui mitteresidendist töötaja täidab oma tööülesandeid välisriigis ja tema töötasu maksustatakse nii tulumaksu kui ka sotsiaalmaksu või -maksetega välisriigis, siis ei kuulu ka töötajale tehtud erisoodustus maksustamisele Eestis. Tööandjal võib tekkida maksukohustus välisriigis.

Tulevikus kui töötajal tekib kasu väärtpaberite (omandatud osaluse) võõrandamisest, on tal õigus tööandja poolt **TuMS § 48** alusel erisoodustusena tulumaksuga maksustatud summa arvesse võtta väärtpaberite soetamismaksumusena (**TuMS § 38 lg 8**). Soetamismaksumuse arvestamisel on aluseks tööandja tõend.

NÄITEID ERISOODUSTUSE HINNA ARVUTAMISEST

Praktikas on esinenud olukordi, kus optsioonilepinguga on töötajal õigus optsioon realiseerida ja osalus omandada enne 3 aasta möödumist optsiooni lepingu sõlmimisest ning seda tingimusel, et töötaja tasub (hüvitab) optsiooni realiseerimisel tööandjale osaluse omandamisega seotud maksukohustuse.

Taolises olukorras kujuneb erisoodustuse hinna arvutuskäik vastavalt tööandja ja töötaja vahelisele kokkuleppele ning töötaja poolt tööandjale tasutud osaluse soetamismaksumusele. Maksukohustuse ja osaluse soetamismaksumuse arvutamiseks saab praktikast tuua kaks näidet.

Näide 1

Tööandja ja töötaja vahel on sõlmitud kokkulepe, et töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt **arvestusliku** (n-ö hüpoteetilise) **maksusumma**. Näiteks:

- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot;
- ✓ töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt 1000 eurolt arvestusliku maksusumma 705,13 eurot (1000 × 22/78 = 282,05 eurot; 1282,05 × 33% = 423,08 eurot; tulumaks 282,05 eurot + sotsiaalmaks 423,08 eurot = 705,13 eurot);
- ✓ kuna töötaja tasus (hüvitas) tööandjale 705,13 eurot, siis tööandja jaoks kujuneb maksustatav erisoodustus 294,87 eurot (1000 – 705,13 = 294,87);
- ✓ tööandja deklareerib ja tasub erisoodustuselt 294,87 eurolt tegeliku maksusumma 207,92 eurot (294,87 × 22/78 = 83,17 eurot; 378,04 × 33% = 124,75 eurot; tulumaks 83,17 eurot + sotsiaalmaks 124,75 eurot = 207,92 eurot);
- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot.

Töötajal on õigus arvestada osaluse soetamismaksumusena 1000 eurot, st tööandjale tasutud 705,13 eurot + erisoodustusena maksustatud 294,87 eurot.

Kui tulevikus töötaja müüb osaluse nt 2500 euro eest, siis tema kasu kujuneb 2500 – 1000 = 1500 eurot.

Osaluse soetamismaksumus peab olema dokumentaalselt tõendatud ning oluline on, et tööandja annab töötajale erisoodustusena maksustatud summa kohta tõendi.

Näide 2

Tööandja ja töötaja vahel on sõlmitud kokkulepe, et töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt **tegeliku maksusumma**. Näiteks:

- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot;
- ✓ maksustatav erisoodustus tööandja jaoks 586,47 eurot on leitav järgmiselt: 1000 eurot on erisoodustuse ja maksukulu summa kokku ehk protsentuaalselt 170,513% (erisoodustuse hind 1000 eurot ehk 100% + maksusumma erisoodustuselt 705,13 eurot ehk 70,513%); seega erisoodustus (100%) tööandja jaoks on 1000 eurot × 100% ÷ 170,513% = 586,47 eurot;

- maksustatav erisoodustus tööandja jaoks on 586,47 eurot ning maksusumma sellelt on 413,53 eurot (586,47 × 22 ÷ 78 = 165,41; 751,88 × 33% = 248,12; tulumaks 165,41 eurot + sotsiaalmaks 248,12 eurot = 413,53 eurot);

- töötaja tasub (hüvitab) tööandjale erisoodustuse hinnalt 1000 eurolt tegeliku maksusumma 413,53 eurot (1000 euro „seest" 586,47 eurolt arvutatud maksukohustus: 586,47 × 22 ÷ 78 = 165,41; 751,88 × 33% = 248,12; tulumaks 165,41 eurot + sotsiaalmaks 248,12 eurot = 413,53 eurot);

- kuna töötaja hüvitas tööandjale 413,53 eurot, siis tööandja jaoks kujuneb maksustatav erisoodustus 586,47 eurot (1000 – 413,53 = 586,47);

- tööandja deklareerib ja tasub erisoodustuselt 586,47 eurolt tegeliku maksusumma 413,50 eurot.

Töötajal on õigus arvestada osaluse soetamismaksumusena 1000 eurot, st tööandjale tasutud 413,53 eurot + erisoodustusena maksustatud 586,47 eurot.

Sarnaselt esimesele näitele, kui tulevikus töötaja müüb osaluse nt 2500 euro eest, siis tema kasu kujuneb 2500 – 1000 = 1500 eurot.

Osaluse soetamismaksumus peab olema dokumentaalselt tõendatud ning oluline on, et tööandja annab töötajale erisoodustusena maksustatud summa kohta tõendi.

Mõlemad näited ja arvutuskäigud on praktikas võimalikud.

Viimati uuendatud 21.08.2026

Töötaja kasu väärtpaberi võõrandamisest

Töötajal tekib tulumaksukohustus kasult väärtpaberite võõrandamisest (**TuMS § 15 lg 1**). Töötaja kasu (kahju) väärtpaberite (omandatud osaluse) võõrandamisest arvutatakse **müügihinna ja soetamismaksumuse vahena** (**TuMS § 37 lg 1**).

Töötaja saab soetamismaksumusena arvesse võtta **TuMS § 48** alusel erisoodustusena või välisriigis tulumaksuga maksustatud summa (nt tööandjaga samasse kontserni kuuluva välisriigi äriühingu puhul) ja/või töötaja poolt tasutud optsioonipreemia ja osaluse realiseerimishinna.

Soetamismaksumus peab olema dokumentaalselt tõendatud.

Viimati uuendatud 08.01.2025